

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Факультет економіки та управління
Кафедра фінансів
Європейська Асоціація Економістів
Міжнародна Асоціація Науковців

ЗБІРНИК ТЕЗ

XII Всеукраїнської науково-практичної конференції

«СУЧАСНА ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ»

12 грудня 2024 р.

Київ
2024

*Рекомендовано до друку Вченою радою факультету економіки та управління
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка
(протокол № 12 від 25 грудня 2024 р.)*

Редакційна колегія:

Рамський А.Ю. – д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів Факультету економіки та управління Київського столичного університету імені Бориса Грінченка;

Житар М.О. – д.е.н., професор, професор кафедри фінансів Факультету економіки та управління Київського столичного університету імені Бориса Грінченка;

Казак О.О. – к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів Факультету економіки та управління Київського столичного університету імені Бориса Грінченка;

Обушний С.М. – к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів Факультету економіки та управління Київського столичного університету імені Бориса Грінченка;

Нечипоренко А.В. – к.е.н., доцент кафедри фінансів Факультету економіки та управління Київського столичного університету імені Бориса Грінченка;

Васечко Л.І. – к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів Факультету економіки та управління Київського столичного університету імені Бориса Грінченка;

Сулима М.О. – к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів Факультету економіки та управління Київського столичного університету імені Бориса Грінченка;

Загарій В.П. – к.е.н., доцент кафедри фінансів Факультету економіки та управління Київського столичного університету імені Бориса Грінченка;

Віровець Д.В. – PhD, доцент кафедри фінансів Факультету економіки та управління Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

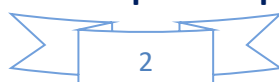
«Сучасна фінансова політика України: проблеми та перспективи» [Текст]: матеріали XII Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 12 грудня 2024 р.) / Київський столичний університет імені Бориса Грінченка. Київ, 2024. 290 с.

Викладено тези доповідей учасників XII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасна фінансова політика України: проблеми та перспективи», яка відбулася у м. Києві 12 грудня 2024 р.

Висловлені у тезах думки та пропозиції можуть не збігатися з точкою зору редакційної колегії. Відповідальність за достовірність інформації, точність назв, статистичних даних, прізвищ та цитат несуть автори. Матеріали опубліковані в авторській редакції. У випадках виявлення плагіату відповідальність несуть автори наданих матеріалів.

© Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, 2024

«Сучасна фінансова політика України: проблеми та перспективи»

Павленко І. Л. ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВПЛИВУ ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГЕННЯ НА БАНКІВСЬКУ СИСТЕМУ УКРАЇНИ	201
Палига А.В., Пухальський В. В. РОЛЬ АУДИТОРІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПРОЗОРОСТІ ФІНАНСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	204
Печоріна Н. О., Васечко Л.І. ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ	206
Плющ М.В., Кужелев М.О. ФІНАНСОВІ КРИЗИ: ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІК	209
Поботаєва Е.І. АКТУАЛЬНИЙ СТАН ТА ОЦІНКА СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЙ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ	212
Позур Р.С. ФІНАНСОВЕ ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	217
Попель С.А., Кліпацька А.Ю. ОСОБЛИВОСТІ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ НІМЕЧЧИНИ	221
Починкова Д.Д., Кужелев М.О. РОЗВИТОК ЦИФРОВОЇ ВАЛЮТИ ЦЕНТРАЛЬНОГО БАНКУ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ	223
Проценко Є. А. ІТ-ІНВЕСТИЦІЇ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА СУЧАСНОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ	227
Процюк І.О., Кужелев М.О. ОСОБЛИВОСТІ СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В УМОВАХ ВІЙНИ	229
Савченко К.Д., Адонін С. В. РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТ ІНСТИТУТІВ ФІНАНСОВОГО РИНКУ	232
Сокальський А. О., Ткачук Н. М., БАНКІВСЬКА СИСТЕМА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	237
Солошенко М.О., Жадько К. С. ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В СФЕРІ КРЕДИТУВАННЯ	240
Тивоняк В. І. ВПЛИВ ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ (FINTESCH) НА ТРАНСФОРМАЦІЮ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ В УКРАЇНІ	243
Тріфан М.В. ЦИФРОВІЗАЦІЯ ТА ІННОВАЦІЇ У ФІНАНСАХ	246

Поботаєва Е.І.,
здобувачка освіти
Науковий керівник: Сулима М.О.,
к.е.н., доцент кафедри фінансів
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
м. Київ, Україна

АКТУАЛЬНИЙ СТАН ТА ОЦІНКА СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЙ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Банківська система є визначальним компонентом фінансового ринку, контроль за стійкістю та ефективністю якої спроможні забезпечити стабільність функціонування ринкових відносин. Її беззаперечна приналежність до механізму забезпечення розвитку національної економіки полягає в позиції банківського сектору як основного джерела формування капіталу в економіці. Таким чином, маючи основну функцію – перерозподіл грошових коштів та фінансових ресурсів між різними галузями та суб'єктами господарювання, банківську систему можна вважати одним з ключових індикаторів актуального стану економіки України.

Українська банківська система є дворівневою. Перший рівень належить центральному банку - Національному Банку України, який виступає в ролі регулятора й займається розробкою та проведенням єдиної державної грошово-кредитної політики, яка, з розрахунком на актуальну проблематику, спрямована на забезпечення стабільності національної валюти та фінансового сектору. Оскільки НБУ – ключовий учасник даної системи, для зміцнення потенціалу, залучення іноземних інвестицій, забезпечення сталого розвитку держави та її інтеграції до світової економічної системи, регулятор активно співпрацює з міжнародними фінансовими інституціями [1]. Другий рівень представляють комерційні банки, які підпорядковуючись умовам регулятора, акумулюють основну частину грошових ресурсів та забезпечують суспільство понад 90% фінансових послуг [2].

Вітчизняна банківська система підпорядковується ЗУ «Про банки й банківську діяльність», однак з запровадженням воєнного стану та появі значного ризику невизначеності факторів впливу, обов'язок НБУ полягає в активній підтримці стабільності, у зв'язку з чим, були впроваджені нормативно-правові акти, що спрямовані на висвітлення заходів регулювання та встановленням лімітів.

Відповідно до нових обмежень, неминучими виявились зміни в структурі комерційних банків, їх кількості та рейтингу. Облік кількості учасників банківського ринку показав вибуття гравців, що можна вважати «очищенням» ринку від неконкурентоспроможних суб'єктів.

Таблиця 1

**Динаміка кількості функціонуючих банків за 2021-2023 рр. та I й II
квартал 2024 р. [3]**

2021		2022		2023		I. 2024		II. 2024	
71		67		63		63		62	
Державні	4	Держ.	4	Держ.	5	Держ.	6	Держ.	6
Іноземні	20	Іноз.	16	Іноз.	14	Іноз.	14	Іноз.	14
Приватні	47	Прив.	47	Прив.	44	Прив.	43	Прив.	42

Варто виділити, що динаміка спаду банків спостерігалась ще довоєнного періоду. Нововведення від НБУ та поступове посилення контролю за їх діяльністю приводить до того, що за 15 років роботи, банківська система у 2024 році складає лише третину учасників 2008 року [4]. Ця динаміка продовжує діяти й надалі, й актуальні дані вказують, що наявне щорічне вибуття 4 гравців. На початку процедури вибуття фігурували в основному приватні українські банки, однак з початком повномасштабного вторгнення виведення з ринку стало стосуватись іноземних банківських груп, у зв'язку з виходом банківських установ з російським капіталом. Варто додати, що за останні 1,5 року відбулось переструктурування й до повністю державних було додано Сенса Банк, а до тих, контроль над якими належить державі більшостю акцій – Перший інвестиційний банк. Такий формат ліквідації не можна вважати виключно негативним, оскільки під впливом девальвації гривні, посилення законодавчих меж, економічної та політичної нестабільності, неконкурентоспроможні банки зіткнулися з робочими проблемами, тож це «очищення» можна вважати забезпеченням впевненістю у стабільності сучасної банківської системи.

Основні тенденції у діяльності банківського сектору можна з'ясувати шляхом аналізу основних показників: обсягу і структури активів, суми зобов'язань та капіталу.

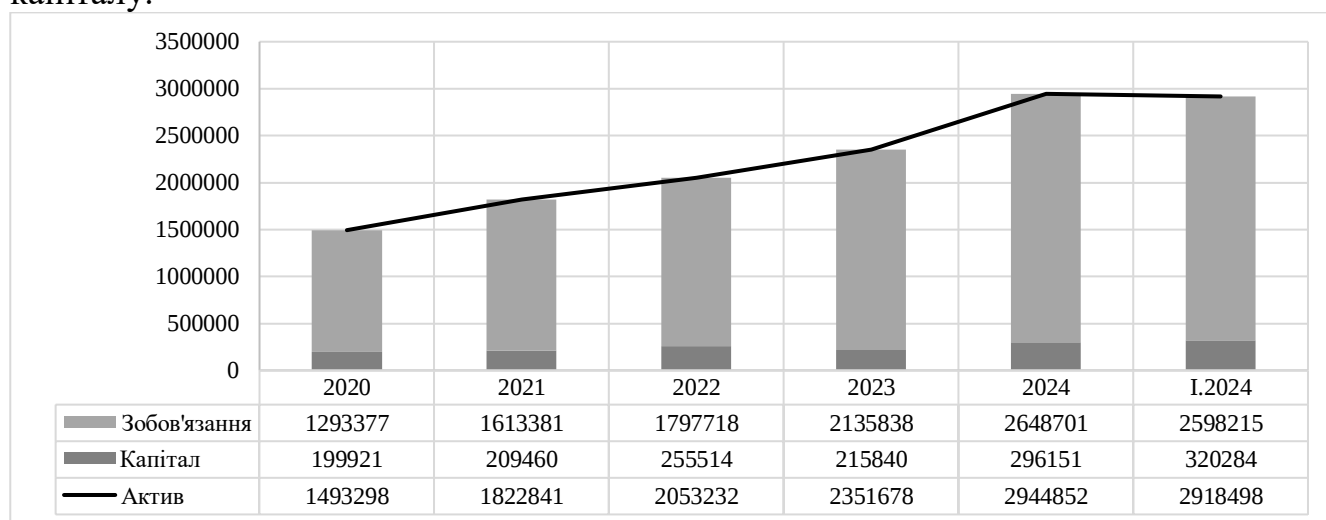

Рис. 1. Динаміка активів та пасивів банківського сектору на перший день 2020-2024 рр. та на кінець I кварталу 2024 р. (млн грн) [5]

Згідно з графіком, результат балансової рівності щорічно зростає й, в порівнянні граничних значень, складає різницю у 95,4%. Такий результат в комбінації з переважно зростаючою тенденцією дохідності банків дає зрозуміти, що стратегія виходу з ринку неконкурентоспроможних учасників не показала негативної аналітики [5]. Таким чином, протягом останніх років найбільше зросли ОВДП та обсяги депозитних сертифікатів НБУ. Зростання зазнали також чистий гривневий корпоративний кредитний портфель, у зв'язку з підвищенням попиту та зростання частки коштів НБУ в пасивах банків, через збільшення нормативів обов'язкового резервування коштами клієнтів. Навіть за актуальних нестабільних умов, банки мають достатній запас високоліквідних активів для забезпечення всіх розрахунків за своїми зобов'язаннями. Отже, попри кризові явища, НБУ, введенням оновлених нормативів, намагається стабілізувати комерційні банки, щоб вони й надалі здійснювали мобілізацію та розміщення грошових коштів й залишалися ефективно функціонуючими посередниками в національній економіці.

Відповідно, що задля підтримання роботи грошового ринку, збалансованості попиту та пропозиції, управлінці банківської структури здійснюють суспільний нагляд за актуальною проблематикою та приймають рішення щодо усунення або мінімізації тих чи інших ризикових процесів.

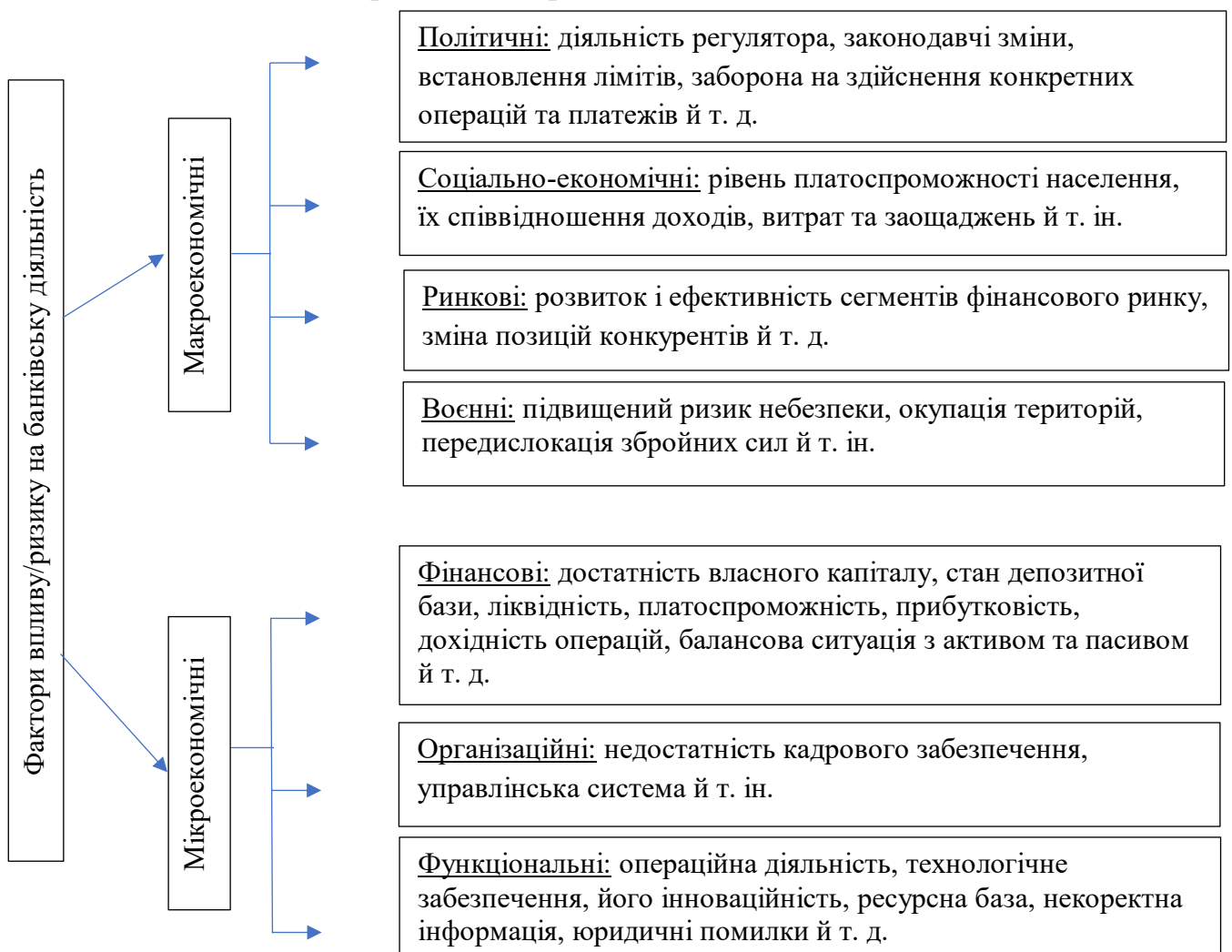

Рис. 2 Фактори ризику на банківську діяльність [6]

Так, як проблеми банківського сектору тісно пов'язані з актуальним станом економічної політики, кожному учаснику, слід розділяти мікро- та макроекономічні чинники (рисунок 2).

Варто зауважити, що з більшістю перерахованих проблем, українська банківська система працювала дуже давно і їх можна вважати вже базовими факторами ризику. Однак, повномасштабне вторгнення безумовно внесло в перелік ще фактори невизначеності по багатьох аспектах. Й хоч, в аналітичних даних було визначено результати поступового відновлення, однак дані ризики продовжують існувати, а постійна мінливість зовнішніх умов може змінити ступінь небезпеки ризику. Тож для ефективного функціонування банківського сектора важливим є безперебійний контроль, розрахунок перспектив та заходи для гнучкої адаптації.

На жаль, мінливість впродовж багатьох років стала однією з характеристик фінансового ринку, тож напрямками подальшого розвитку банківської системи є: ефективне законодавче регулювання, удосконалення системи контролю та стратегії оперативного вжиття заходів, підвищення безпеки учасників банківської системи та їх грошових коштів, продовження тенденції цифровізації, підвищення умов якості капіталу, контроль за управлінськими рішенням та аналіз їх результатів, ведення інноваційних технологій та обладнання, розвиток електронного банкінгу, вдосконалення програмно-технічного забезпечення СЕП й т. ін.

Подальшою тенденцією банківської роботи є початок врахування банками розрахункового розміру ринкового ризику та впровадження стратегії з розвитку кредитування, яке спрямоване на подальше нарощення кредитних портфелів та усуненню дисбалансу між кредитним попитом та пропозицією. Окрім того, плановим є проведення традиційної оцінки стійкості та стрес-тестування за різноформатними сценаріями, що покаже результати готовності до непередбачених подій [3].

Окрім вже зазначеної суттєвості злагоджених та вчасних дій регулятора та контролю комерційними банками структури та якості отриманих результатів, важливим для розвитку банківської системи є її цифровізація. Дистанційні канали обслуговування клієнтів, віддалені способи надання різносторонніх послуг, миттєва система електронних платежів є перевагами оновленої форми обслуговування клієнтів. Розширення можливостей віддаленої комунікації є основою успішної діяльності, коли фізичне обслуговування стало проблематично здійсненне, через введення спочатку карантинних обмежень, а пізніше й появою нових умов воєнного стану.

Злагодженість дій регулятора та банків показали гарну адаптивність та безперебійність роботи в кризових умовах. Втрати банківського сектора можна вважати помірними, а показники рентабельності та доволі високий рівень ліквідності дозволяють продовжувати безперебійну роботу механізму обслуговування населення.

ДЖЕРЕЛА

1. Офіційні дані НБУ. Фінансова фортеця України. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Strategy_NBU.pdf

2. Рушишин Н. М., Пелех О. Р., Козак А. Р., Криворучко Н. М. Сучасний стан банківської системи України та перспективи її розвитку. Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки. No 75, 2024 (стр 27-36). URL: <http://journals-lute.lviv.ua/index.php/visnyk-econom/article/view/1512/1423>
3. Офіційні дані НБУ. Огляд банківського сектору за серпень 2024 р. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Banking_Sector_Review_2024-08.pdf?v=8
4. Мінфін. Кількість банків в Україні (2008-2024). URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/count/>
5. Офіційні дані НБУ. Основні показники діяльності банків України. URL: https://bank.gov.ua/files/stat/Indicators_Banks_2024-05-01.xlsx
6. Птіц О.О. Фактори ризику банківських установ та шляхи їх мінімізації. URL: <https://www.economy-confer.com.ua/full-article/3671/>
7. Гатаулліна Е. І., Клименко М. А. Особливості сучасної структури банківської системи України. Економіка та суспільство №37, 2022. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1204/1159>
8. Рац О. М. Дослідження ефективності функціонування банківських установ України в умовах воєнного стану. Економіка та суспільство №47, 2023. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2153/2082>